

Einde van
theedrinkerij

Groen 5

 Noordhollands Dagblad

GROEN

Dafne Schippers
verdedigt titel

Sport 9

DINSDAG 7 AUGUSTUS 2018

Veilig thuis voor grote stern

De grote stern wordt bedreigd. Speciaal voor deze kustvogel is in de Noord-Hollandse Hager- en Pettemerpolder een ideaal leefklimaat gemaakt. Met spectaculaire resultaten, vindt natuurbeheerder Natuurmonumenten zelf ook. Er broeden nu duizenden van

deze vogelsoort op de speciaal voor hen aangelegde schelpenilandjes achter de Hondsbossche Zeewering. Ook hebben de kuikens die op deze eilandjes geboren worden, hier een grotere kans om te overleven.

FOTO ERIC MENKVELD

→ GROEN 6/7: Bedreigd, maar niet hier

Duurzaam

Sneakers van uitgekauwd kauwgom

Een grote ergeris en flinke vervuiler: kauwgom op straat. Maar je blijft er ook goede zolen van te kunnen maken voor sneakers. In Nederland komt jaarlijks anderhalf miljoen kilo kauwgom op straat terecht. Het duurt tussen de 20 tot 25 jaar voordat het kleverige goedje vergaat. In Amsterdam komt het spul, op sigarettenpeuken na, het vaakst op de grond terecht en het verwijderd is dan ook een flinke kostenpost voor de gemeente.

Speels

De Metropoolregio Amsterdam, waar onder meer de gemeente Haarlemmermeer onder valt, wilde kauwgomkauters hier op een speelse manier bewust van maken. Het resulteert in leren sneakers, ontworpen door het kledingmerk Explicit Wear, met een bijzondere zool. De onderkant is namelijk helemaal gemaakt van kauwgom dat van Amsterdamse straten is geschrapt. Het Londense bedrijf Gum-tec ontwikkelde het gerecyclede rubber, dat nu onder de snea-

kers zit. Kauwgom, dat deels uit een soort rubber bestaat, blijkt een prima grondstof te zijn om opnieuw te gebruiken. Maar dat gebeurt nog veel te weinig, laat Gum-tec weten.

Het bedrijf maakte van uitgekauwde kauwgom eerder frisbees, mokken, bakjes en andere artikelen. Gum-tec viel meerdere malen in de prijzen en is onder meer genoemd als Europa's 100 Hottest Startups 2012. Ook oprichtster Anna Bullus viel in de prijzen. Zo werd ze door Management Today benoemd tot een van de 35 Women Under 35 to Change the Future.

Door het spul opnieuw te gebruiken, wordt het afvalprobleem op een positieve manier benaderd en worden kauwgomkauters bewuster, is het idee. De sneakers haalden nationale en internationale pers. De schoenen zijn verkrijgbaar in de kleuren zwart en felroze. Op de zool is de kaart van Amsterdam afgedrukt en de herkenbare Amsterdamse kruisjes staan op de achterkant.

Merlin Mulder

De schoenen kosten 199,95 euro en zijn te bestellen via explicitwear.com.

Gumshoe van Gum-tec

FOTO GUM-TEC

Grote sterns vliegen af en aan tussen de schelpeneilandjes en de Noordzee, op zoek naar verse vis.

FOTO HOLLAND MEDIA COMBINATIE/HEDZER FABER

Grote stern wordt bedreigd, maar niet hier

Het is heet en dus staan de bermen vol blik achter de Hondsbossche Zeewering. Badgasten sloffen zuchtend de steile trap op en neer en verbazen zich dan over die enorme groep lawaaiige 'meeuwen' beneden, op drie grillig gevormde eilandjes in de Harger- en Pettemerpolder tussen de Noord-Hollandse badplaatsen Camperduin en Petten.

„Ha! Nee-nee, geen meeuwen”, corrigeert boswachter Marcel Groot (Natuurmonumenten) ze dan even vriendelijk als gretig. „Dat is de grote stern. Als je goed naar die koppies kijkt, zie je: het is net of ze hun haar niet gedaan hebben nadat ze uit bed zijn gestapt. Die toef: daar herken je de grote stern aan. En dat lawaai van ze.”

Bedreigd

De 'boswachter zonder bomen' houdt - dertig graden of niet - stoïcijns zijn bruine fleecevest aan en staat elke geïnteresseerde onvermoeibaar te woord. Hij is trots. De grote stern is een zeer bedreigde vogelsoort. In de vorige eeuw werden ze gedood voor de veren, om dameshoeden van te maken, hun

eieren geraapt voor consumptie. Ook intensieve landbouw en bestrijdingsmiddelen speelden de grote stern parten.

Rommelig

De kustvogel staat nu op de rode lijst en werd tot voor kort alleen nog broedend gezien in de Zeeuwse kustdelta en op De Wadden. En nu hier ook, in deze gezellig rommelige polder achter de duinen, in aantallen die vooraf niet voor mogelijk werden gehouden. Duizenden komen er nu. Het geheim: de schelpeneilandjes die hier op inventieve wijze zijn aangelegd. Tegelijk met het opspuiten van strand en duin op de zeewering, die tot een paar jaar geleden nog slechts bestond uit een geasfalteerde dijk, werd ook geïnvesteerd in de Harger- en Pettemerpolder. Enerzijds om die aantrekkelijker te maken voor rustige recreatie als wandelen, fietsen en vogelen. Maar vooral werd hier geïnvesteerd in natuur. Het hoofddoel: de grote stern winnen als broedvogel. Groot: „Je weet nooit hoe dat uitpakt. We hebben geprobeerd een ideale omgeving te maken en dan is het hopen dat het lukt.” In de bestaande brakwaterplas De Putten - ooit ontstaan doordat er klei werd weggegraven voor dijk-

Schelpeneilandjes leiden tot onverwacht broedsucces

verzwaren - zijn eilandjes gemaakt van baggerslib. Die bagger werd gestort in speciale tubes in grillige vormen. Die zijn vervolgens afgestort met schelpen. Wel om erosie als begrenzing te voorkomen. Want de grote stern houdt van een kale broedplek. Toen er het eerste jaar (2016) 104 broedparen nestelden op een van de eilandjes, waren de reacties bij Natuurmonumenten zo-zo. Groot: „Opgetogen dat ze komen, maar we hadden op meer gehoopt. Een paar honderd broedparen was ons doel. Maar daarna ging het hard, onvoorstelbaar. Afgelopen jaar zaten er opeens 2.100. En deze zomer nog weer meer: 3.400.” De oostkust van Texel en deze eilandjes herbergen nu samen de grootste populatie grote sterns van Europa, zegt Groot trots. „Het is maar afwachten wat er de komende

Boswachter Marcel Groot bij De Putten.

FOTO HMC/HEDZER FABER

jaren nog meer kan komen, de natuur laat zich maar tot op zekere hoogte voorspellen. Maar hoe dan ook hebben we nu al een succes dat, nou ja, eigenlijk niemand had verwacht. En waar we helemaal zo trots op zijn is het broedsucces van 0,7. Dat betekent dat er gemiddeld van elk broedpaar 0,7 kuiken wordt grootgebracht hier. Dat klinkt niet als veel, maar voor de grote stern is dat echt heel goed.” Niet voor niets is er interesse van

uit andere natuurbeheerders over hoe hier een veilige haven voor de grote stern is ingericht. Decennia geleden, toen de grote stern hier ook nog kwam, werden er volgens de boswachter 'enorme slachtingen' aangericht door de vossen uit de duinen. „Toen dachten we nog dat een vos niet zou zwemmen voor z'n prooi, maar dat deed-ie wel. Ook al zat er water tussen, dan ging zo'n vos naar de nesten toe en vermoordde elk kuiken op z'n weg.

Luchtbeelden van de aanleg van de eilandjes in 2015.

FOTO NATUURMONUMENTEN

Zomaar tien dode kuikens, terwijl hij er maar één mee terug kan nemen. Maar da's het instinct van zo'n vos: pakken wat je pakken kan.”

Brak water

Daar is van geleerd. Om elk eiland staan nu stroomdraadjes op voshoogte. En voor gevaar vanuit de lucht krijgt de grote stern hulp uit overwachte, maar niet onverwachte hoek. Het zijn de kokmeeuwen

met hun kenmerkende zwarte koppen die de sheriffs zijn van De Putten. Groot: „Felle rakkers, agressief naar roofvogels. Als er een buizerd in de buurt komt, een kiekendief: dan komt de luchtweer in beweging om ze meteen weg te jagen.”

„Wrang is wel dat juist de kokmeeuw zo nu en dan een kuiken lust van de grote stern. Maar kennelijk kan dat uit. Een paar kuikens in ruil voor de bescherming

Palingbrood en zo

Naast de grote stern biedt de Harger- en Pettemerpolder ook plaats aan bijvoorbeeld de zeldzame dwerggans en broeden er op de eilandjes ook de boombekplevier, tureluur, kokmeeuw en visdief.

Maar minstens zo opgewonden praat boswachter Marcel Groot over de plantjes in De Putten. „Kijk, hier”, en hij trekt een onopvallend bosje groen uit het water, net een natte pluk gras. „Dit is de ruppia. Een zeldzaam plantje, dat gedijt in brak water. Dat vond je vroeger tot Den Helder aan toe, maar alle sloten zijn verderop zoet geworden. Dit is een van de weinige plekken waar het nog groeit.” En op de keien in het water vormen zich riffen van palingbrood. „Vergelijkbaar met koraal. Het is een mosdiertje en belangrijk in het ecosysteem.”

Zo'n rif biedt namelijk plek aan organismen die weer gegeten worden door dieren die weer het voedsel vormen voor bijvoorbeeld - inderdaad - de grote stern. Elders profiteren ook palingen van wat er tussen het palingbrood zit. „Het gaat ze dus om het beleg.”

Zeldzaam: ruppia's.

FOTO HMC

Hedzer Faber
Zie videoverslag op de website van deze krant